

lyes magánjogi elvek oly téren is győzedelmeskedtek, ahol egyébként a merev szabályok könnyen szélsőséges megoldásra vezethettek volna. *Dr. Fränkel Pál.*

A követelés feléledése. Sűrűn előforduló eset, hogy egyeségkötéseknél a részletek pontos be nem tartása esetére az elengedett hányad újrafeléledése köttetik ki. Magánjogi törvénykönyvünk javaslata általában a méltányosság szellemében oldja meg az ily fajtájú kérdéseket és a jelenleg fennálló kényszeregyességi jogunk, amelynek területén mindennapos annak a sankciónak a kikötése, hogy a követelés újra feléled, két irányban is ad méltányossági szabályt. Nevezetesen azért, hogy a késedelem ipso facto a jogszabály erejénél fogva nem éled fel, hanem a megkötendő egyesség feladata, hogy megfelelő rendelkezés felvétele által az elengedett hányad újra feléledését kikösse, másrészt azzal a rendelkezéssel, hogy az újrafeléledés bekövetkezését egy ily kényszeregyességi pont felvétele esetén is ahhoz a további előfeltételhez köti, hogy az adósnak az elmulasztott fizetési kötelezettség pótlólagos teljesítésére 8 napos határidő tűzessék ki s csak ennek eredménytelen letelte után következik be az elengedett követelés elengedése.

A fent vázolt méltányossági szellemnek felel meg a Kuria V. 1465/1928. számú határozata, amely kimondotta, hogy az esetben, ha az adós az esedékességet követő két ünnepnap utáni első köznapon a részletet postára adta, nem lehet megállapítani azt a konzekvenciát, hogy ezen késedelemhez az elengedett hányad újbóli feléledése fűződik. Alig két évtizede még kényszerítőnek tartották nagytekintélyű jogászok is, a *lex dura sed ita scripta* tételére való utalással, hogy a követelés feléledése a legkisebb időbeli késedelemnek is el nem hárítható következése. A Kuria ítéletében elfoglalt álláspont tehát öröndetes haladást mutat a közelmúlttal szemben is.

B. S.

Az erkölcsi kár önállósága. Ismeretes, hogy élőjogunk általánosságban nem ismeri el az erkölcsi kár megtérítésére való igényt, hanem csak azon esetekben, amikor ezt az igényt a maga korlátolt területére egy-egy kifejezett törvényi rendelkezés, vagy a bírói joggyakorlat megadja. Még azok a törvények is, amelyek az erkölcsi kár megtérítésének elvi alapjára helyezkednek, megszorítólag szabályozzák a megtérítési kötelezettséget. Így egyebek között a tisztességtelen versenyről szóló törvény 35. §-a, noha a tisztességtelen verseny egész területén aktuálissá válhatik az erkölcsi kár fölmerülése, nem a törvény egész terjedelmére, hanem csak a törvényben kiemelt egyes tisztességtelen verseny esetekre adja meg a

nem vagyoni kárra való igényt. A birói joggyakorlat pedig szinte csak tetszeleg olykor az erkölcsi kár kifejezésével, mert erkölcsi kár címén lényegileg vagyoni károsodásra nyul vissza, s valójában nem erkölcsi kárt ítél meg, hanem vagyoni kárt, amelynek csupán a nehezebb felbecsülhetősége emlékeztet az erkölcsi kárra. Ez a helyzet nevezetesen a férjhezmenetel megnehezítése címén megítélt kár esetén, amikor a megítélt kárösszeg a megrontott férjhezmeneteli esélyek egyensúlyozására szolgál a bírósági felfogás szerint. Almásy Antalnak a szegedi egyetem kiadásában megjelent rövid lélekzetű német nyelvű tanulmányán kívül irodalmunk is mostohán bánik a témával. Érthető, ha a téma körül még sok a zavarosság. Az erkölcsi kárnak egyik vitakérdése az igény önállósága, vagy járulékosága. Eléggé elterjedt felfogás szerint az erkölcsi kár, mint a vagyoni kár kiegészítője illeti meg a sértettet, de az erkölcsi kár önállóan vagyoni kár kimutatása, illetve igénylése nélkül nem követelhető; ugyanilyen járulékszerpet tulajdonitanak a verseny törvény abbanhagyási igénye mellett a kártérítési igénynek, amely ugyancsak az abbanhagyási igénnyel kapcsolatosan és nem attól különváltan érvényesíthető. Ennek a járulékosági felfogásnak valóságos alapja nincs, magyarázatául inkább az a pszichológiai motívum szolgál, hogy a közfelfogás még bizonyos idegenkedéssel tekinti az erkölcsi kárkérdést és így minden gondolatmenet, amely az erkölcsi kár kirekesztésére vezet, szinte észrevétlenül kap szabad utat és érvényesülést a közfelfogásban. Az erkölcsi kárt kizáró álláspont a közfelfogás fentebb említett befogadási hajlamossága mellett, az egyes törvényes rendelkezések szövegezésében is támogatást keres. Így szívesen igénybe vett törvényi érvként kínálkozott a sajtótörvény 39. §-a, amely ugyancsak elismeri a nem vagyoni kárért való felelősséget és ezen rendelkezést a következőként szövegezi: „A sértett a sajtóbeli közleménnyel okozott vagyoni kárának megtérítésén *felül* nem vagyoni kárért is megfelelő pénzbeli elégtételt követelhet, amennyiben az az eset körülményeire a méltányosságnak megfelel.“ A „felül“ és „is“ szavakból arra következtettek, hogy a törvény járulékosá tette a nem vagyoni kárért való igényt, holott a törvény valódi szándéka csupán a nem vagyoni kár elismerése volt, de a nem vagyoni kár érvényesítése érdekében nem tette kötelezővé a felekre a vagyoni kár érvényesítését.

Örömmel állapítjuk meg, hogy a kir. Kuria I. büntető tanácsa ebben a lényegileg magánjogi kérdésben igen tisztult felfogással a törvény értelmezésnek a szövegre alapított eredményének hadat üzent, és 7237/1927. sz. ha-

tározatában (megjelent a Büntetőjog című folyóirat 1928. aug. 1. számában) kimondotta, hogy a nem vagyoni kár önállóan is igényelhető. A Kuria indokolásából ideiktatjuk a következőket:

A St. 39. §-ában foglalt annak a kitételnek, hogy a sértett a „vagyoni kárának megtérítésén felül nem vagyoni kárért is követelhet megfelelő pénzbeli elégtételt“, a vádlott által felhozott értelem nem tulajdonítható, hanem ennek a kitételnek értelme az, hogy a sértett nemcsak vagyoni kárának megtérítését követelheti, hanem ettől függetlenül erkölcsi kárért is követelhet pénzbeli elégtételt.

Lehetséges ugyanis, hogy a sajtóbeli közlemény a sértettnek egyáltalában nem is okoz, vagy nem is okozhat vagyoni kárt (pl. a sértett teljesen vagyontalan vagy fixfizetésből élő közhivatalnok, avagy kizárólag tőkéből élő dús gazdag ember), de azért származhatik a sajtóközleményből a sértettnek erkölcsi kára.

A törvényhozónak nem lehetett az a szándéka s a törvény szövegéből sem lehet következtetni olyan szándékra, hogy a sértett ily esetben ne kaphasson pénzbeli elégtételt nem vagyoni káráért.

A sértettnek a nem vagyoni kárért járó pénzbeli elégtételhez való igénye tehát nem csupán járuléka a vagyoni kár megtérítéséhez való igényének, hanem ettől függetlenül és önállóan is érvényesíthető jog.“ B. S.

Tisztességes magatartás — kötelező. A jog formalisztikus felfogásától való örvendetes eltávolodás mutatkozik a Kuria P. IV. 8156/1926. számú határozatában, amelyre az ítélelhozzatal óta eltelt hosszabb idő dacára is érdemes visszanyulni. Az eset szerint felperes az alperesnek azt az egyességi ajánlatot tette, hogy kártérítési igényéről lemond, amennyiben az alperes neki egy waggon árut költség- és fuvardijmentesen átad. Alperes az egyességi ajánlat folytán arra kérte, a felperest, hogy a fuvardijjal terhelten megküldött waggon-árut váltsa ki és egyben kötelezte magát, hogy a fuvardiját a felperes ellen fennálló egyéb számlájából levonásba fogja hozni. Alperes megtagadta az áru átvételét arra utalással, hogy az ő egyességi feltétele értelmében neki fuvardijmentesen lett volna küldendő az áru. A Kuria jogtalannak mondotta ki az áru átvételének a felperes részéről való megtagadását, mondván, hogy a felek egymással üzleti összeköttetésben állottak és alperesnek a felperesen jelentékeny követelése volt, úgy, hogy a felperes a tartozásához képest elenyészően csekély fuvardijelőlegezésével semmit nem kockáztatott volna, ha a fuvardiját az áru kiváltásával előlegezi is. A chicanszerű joggyakorlás meg nem engedtségére az ité-